

Анотація. У статті подано дефініцію інформаційної культури менеджера, у відповідності до якої – це професійна якість, що характеризується, компетенціями у когнітивному, технологічному, ціннісно-мотиваційному та етично-правовому аспектах інформаційної діяльності та робить більш ефективними отримання, обробку, зберігання й передачу інформації при виконанні професійних функцій. Схарактеризовано актуальний стан формування названої професійної якості. Висвітлено типові підходи, а також тенденції у її формуванні. Зроблено висновок про те, що хоча формуванню різних аспектів інформаційної культури менеджерів приділяється належна увага, недостатньою є підготовка до використання ними «хмарних» сервісів, а також індивідуальних мобільних пристроїв із дидактичними цілями. У зв'язку із цим, перспективним напрямком удосконалення процесу формування інформаційної культури менеджерів у післядипломній підготовці є підвищення уваги до набуття студентами практичних умінь використання цифрових мобільних пристроїв, а також «хмарних» систем управління проектами та даними. При цьому, у процесі формування інформаційної культури, доцільним є знайомство менеджерів організацій із вільним програмним забезпеченням, як альтернативою програмному забезпеченню, що розповсюджується на платній основі.

Ключові слова: стан, формування, інформаційна культура, менеджери, післядипломна освіта.

Актуальність (Introduction). Сучасний менеджер має швидко й адекватно реагувати на виклики зовнішнього та внутрішнього середовища організації, якою він управляє. При цьому водночас до його обов'язків входить виконання аудиту маркетингової системи; прогнозування діяльності підприємства з урахуванням тенденцій розвитку ринку, корегування цієї діяльності; піклування про мотивацію персоналу, а також розвиток людського капіталу; контроль результатів діяльності персоналу тощо.

Означене стає можливим у разі наявності у управлінця високого рівню інформаційної культури, основи якої закладаються у середній школі, а розвиток відбувається упродовж всього професійного життя, зокрема, у фаховій та післядипломній освіті.

Загальний стан інформаційної культури магістрантів, які проходять перепідготовку за спеціальністю 073 «Менеджмент», не може бути визнано задовільним. Зокрема, нашими пілотними дослідженнями виявлено значну кількість здобувачів освіти з недостатніми вміннями з аналізу та синтезу інформації, її критичної оцінки. У магістрантів відмічено зміщення акцентів при оволодінні інформаційно-комунікаційними технологіями на «розважальні» аспекти соціальних мереж; відсутність знань про сучасні інформаційні системи, розроблені безпосередньо для здійснення управлінської діяльності; незнання законів, що регулюють циркуляцію інформації у суспільстві; низький рівень інформаційної етики. При цьому у значної кількості студентів констатовано високий рівень загальної комп'ютерної грамотності, що виражається у наявності прикладних умінь користування персональним комп'ютером.

Аспекти проблеми формування інформаційної культури менеджерів у базовій вищій освіті отримали наукове висвітлення у дисертаціях Ю. Атаманчук [1], Т. Коваль [3], Н. Коноваленко [5], Г. Лоїк [6], І. Сенчі [9] та ін. Питання формування такої культури в процесі набуття вищої освіти у студентів економічних спеціальностей висвітлено у роботах М. Коляди [4].

Утім, у наукових працях належним чином не висвітлено проблеми формування інформаційної культури менеджерів у післядипломній підготовці, яка виступає

спеціалізованим вдосконаленням наявної освіти та професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення і оновлення її професійних знань, умінь і навичок, або отримання іншої спеціальності на основі наявного кваліфікаційного рівня й практичного досвіду. Одним з аспектів означеної проблеми є характеристика сучасного стану формування інформаційної культури студентів-менеджерів у післядипломній освіті, що й зумовило вибір напрямку нашого дослідження.

Мета (purpose). Мета статті – уточнити цільові орієнтири, а також виявити актуальні моделі, ідеї, тенденції формування інформаційної культури менеджерів організацій у післядипломній освіті.

Методи (Methods). Аналіз наукових та методичних публікацій.

Результати (Results). У попередніх дослідженнях обґрунтовано, що інформаційна культура менеджера – це професійна якість, що характеризується, компетенціями у когнітивному, технологічному, ціннісно-мотиваційному та етично-правовому аспектах інформаційної діяльності та робить більш ефективними отримання, обробку, зберігання й передачу інформації при виконанні професійних функцій.

Евристичний пошук ідей з формування інформаційної культури менеджерів ми розпочали з уточнення цільових орієнтирів означеного процесу.

Зокрема, орієнтиром освіти у когнітивному аспекті формування інформаційної культури менеджера очікуємо: по-перше, підвищення рівню володіння аналітико-синтетичними прийомами роботи з інформацією, до яких відносимо - аналіз інформації, її синтез, порівняння, зіставлення, комбінацію тощо; по-друге, підвищення рівню комп'ютерної грамотності, як характеристики знань особистості з будови та функціонування інформаційних систем.

У технологічному аспекті результатом педагогічного процесу розглядаємо: підвищення рівню володіння студентами інформаційно-комунікативними технологіями, а також технологіями управління бізнесом.

У мотиваційному аспекті результатом освіти є формування у менеджерів мотивації до засвоєння новітніх інформаційно-комунікаційних технологій; оновлення інформаційного забезпечення власної професійної діяльності; забезпечення кар'єрного зростання.

В етичному аспекті результатом післядипломної освіти очікуємо підвищення рівню знань у галузі законодавства про інформацію, а також формування установки на дотримання цього законодавства і норм інформаційної етики.

Для огляду наявних ідей та моделей формування описаних аспектів інформаційної культури менеджерів у післядипломній освіті звернемось до наукових досліджень.

Так, наприклад, Г. Лоїк доводить, що у контексті розвитку інформаційної компетентності майбутніх менеджерів ефективним буде впровадження таких умов як: актуалізація мотивів професійного зростання і самостійної пізнавальної діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій; використання проектної технології; впровадження програмованого навчання [6].

М. Коляда ефективність формування інформаційної культури здобувачів освіти пов'язує зі створенням умов для співробітництва викладача і студентів; забезпеченням предметної спрямованості професійної підготовки; впровадженням у навчальний процес електронних практикумів; використанням завдань багаторівневої складності при виконанні студентами самостійної роботи; розв'язанням студентами різнорівневих тренувальних задач. Автором мається на увазі, що означені інновації мають бути впроваджені на тлі використання у навчальному процесі комп'ютерів та засобів комунікації [4].

На думку Ю. Атаманчук, набуттю інформаційної самостійності і підвищенню ефективності роботи студента з інформацією сприятиме: обладнання робочих місць для самостійної роботи сучасними навчальними засобами; створення інформаційного навчального середовища закладу освіти; налагодження суб'єкт-суб'єктної взаємодії в системі «викладач–студент»; диференціацію самостійної роботи студентів [1].

Т. Коваль вважає, що набуття майбутніми менеджерами умінь з використання інформаційних технологій набуває ефективності за умов: упровадження навчально-методичного комплексу дисциплін інформаційно-комп'ютерного циклу, а також системи неперервного контролю й оцінювання результатів їх навчання; індивідуального підходу з

урахуванням можливостей та навчальних досягнень кожного студента; урахування специфіки професійної інформаційно-комп'ютерної діяльності менеджерів; поєднання традиційних і комп'ютерно орієнтованих методів навчання; запровадження як традиційних, так і дистанційних форм організації навчального процесу [3].

І. Сенча вважає, що формування дослідницької культури майбутніх менеджерів у процесі фахової підготовки буде більш ефективним, у разі реалізації таких педагогічних умов: усвідомлення студентами цінності такої культури в контексті результатів професійної діяльності; занурення студентів у прикладну дослідницьку діяльність; виконання ними спеціальних прикладних дослідних завдань [9].

Фактором формування інформаційної культури менеджерів О. Барма називає навчання студентів користуванню ресурсами бібліотеки. На думку автора, знайомство студентів з системою організації інформації у бібліотеці сприятиме формуванню знань і умінь з пошуку та узагальнення різноманітної професійної інформації [2].

Як бачимо, хоча діапазон ідей щодо формування інформаційної культури та похідних від неї професійних якостей доволі широкий, можна виділити декілька основних напрямків, як-то:

- удосконалення навчального процесу шляхом включення до нього нових дисциплін, зміст яких спрямований на формування різних аспектів інформаційної культури;
- удосконалення викладання наявних дисциплін через підвищення якості їх інформаційного та технічного забезпечення;
- використання педагогічних засобів, спрямованих на формування мотивації студентів до набуття інформаційної культури;
- упорядкування самостійної роботи студентів шляхом спрямування її на виконання різного роду завдань, прикладних або наукових проєктів;
- управління інформаційним пошуком студентів шляхом підвищення інтенсивності і якості спілкування з викладачами як в аудиторній частині навчального процесу, так і за її межами.

Вважаємо, що на сьогодні у наукових дослідженнях підтверджена ефективність моделей підготовки, які створені з урахуванням цих ідей. Підходи до формування інформаційної культури, засновані на впровадженні цих ідей можна вважати усталеними.

Останню тезу підтверджує аналіз діючих документів, що регламентують навчальний процес менеджерів у післядипломній освіті, який показує, що у нормативній та варіативній частині програм підготовки магістрантів присутні дисципліни пов'язані із формуванням інформаційної культури. Зміст цих дисциплін спрямовується на підготовку менеджерів до використання у професійній діяльності комунікаційних інформаційних технологій, комп'ютерної техніки [7; 8].

Можна констатувати також, що хоча у номенклатурі дисциплін варіативного циклу різних закладів вищої освіти є певні розбіжності, обумовлені традиціями, кадровим складом випускаючих кафедр та іншими обставинами, основними засобами формування інформаційної культури традиційно є лекції, семінари, практичні та індивідуальні заняття, конференції з обміну досвідом, вхідне й вихідне комплексне діагностування, консультації, самостійна робота слухачів, метод проєктів тощо. При цьому у процесі розвитку інформаційної культури перевага надається інтерактивним дидактичним формам та засобам організації навчання.

Утім, доводиться констатувати, що еволюція змісту сучасної фахової підготовки менеджерів не встигає за стрімким розвитком сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Зокрема, останнім часом розповсюдження набули «хмарні» технології, спрямовані на задоволення унікальних запитів конкретного користувача, створення індивідуального інформаційного середовища. Використання цих технологій не потребує додаткового програмного забезпечення чи обладнання. Працювати в «хмарі» можна з будь-якого пристрою, що має доступ до Інтернету.

Окрім того, сьогодні особливої актуальності набуває використання можливостей мобільних цифрових пристроїв із дидактичними цілями. Саме мобільні технології зумовили виникнення поняття «мобільне навчання» (m-learning) – навчання за допомогою мобільних

пристроїв в будь-який час і в будь-якому місці [13].

Питання використання хмарних сервісів і мобільних пристроїв в освіті розглянуто К. Бугайчуком [10], В. Куклевим [11], В. Любченко [12], О. Нестеренко [13] та ін. Авторами схарактеризовано, насамперед, дві основні складові навчання «електронного навчання»: специфіку доступу до навчальної інформації та форму навчальної взаємодії.

Утім, проблема навчання менеджерів веденню бізнесу з використанням мобільних пристроїв, а також професійному використанню «хмарних» сервісів на сьогодні в науковій літературі висвітлена недостатньо й потребує відповідних досліджень.

Висновки і перспективи (Discussion). Таким чином, проаналізувавши стан розробленості проблеми формування інформаційної культури менеджерів організацій у сучасних педагогічних публікаціях, можна зробити висновок про те, що, хоча формуванню різних аспектів інформаційної культури менеджерів приділяється належна увага, недостатнє місце посідає підготовка до використання ними «хмарних» сервісів, а також індивідуальних мобільних пристроїв із дидактичними цілями.

У зв'язку із сказаним, перспективним напрямком удосконалення процесу формування інформаційної культури менеджерів у післядипломній підготовці є підвищення уваги до набуття студентами практичних умінь використання цифрових мобільних пристроїв, а також «хмарних» систем управління проектами та даними. При цьому, у процесі формування інформаційної культури, доцільним є знайомство менеджерів організацій із вільним програмним забезпеченням, як альтернативою програмному забезпеченню, що розповсюджується на платній основі.

Список використаних джерел

1. Атаманчук Ю. М. Організаційно-педагогічні умови самостійної роботи майбутніх менеджерів підприємницької діяльності в інформаційному навчальному середовищі університету: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Черкас. нац. ун-т ім. Б.Хмельницького. Черкаси, 2008. 20 с.
2. Барма О. Формування інформаційної культури студентів-менеджерів у рамках діяльності бібліотек вищих навчальних закладів (на прикладі бібліотеки Білоруського державного університету культури та мистецтв). *Вісник Львівського ун-ту. Серія книгозн. бібліот. та інф. технол.* 2014. Вип. 9. С. 254–263.
3. Коваль Т. І. Теоретичні та методичні основи професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : 13.00.04 / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України. К., 2008. 46 с.
4. Коляда М. Г. Формування інформаційної культури майбутніх економістів у процесі професійної підготовки : автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Луган. нац. пед. ун-т ім. Т.Шевченка. Луганськ, 2004. 20 с.
5. Коноваленко Н. В. Особливості розвитку інформаційно-комунікаційної культури менеджера. *Культура і сучасність*, 2010. № 2. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/kis/2010_2/ (дата звернення: 25.08.2018).
6. Лоїк Г. Б. Формування професійної компетентності майбутніх менеджерів туризму засобами інформаційно-комунікаційних технологій : дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Тернопіль, 2014. 200 с.
7. Мазаракі А. А., Ткаченко Т. І., Гуляєва Н. М., Калиновська Л. Є., Кузьменко Л. І., Решетникова Л. М. Програми нормативних навчальних дисциплін підготовки спеціаліста і магістра галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування». К.: Київський національний торговельно-економічний університет, 2011. 359 с.
8. Освітньо-професійні програми підготовки спеціаліста, магістра галузі знань 0306 «Менеджмент організацій і адміністрування». Збірник нормативних документів. К.: Київський національний торговельно-економічний університет, 2011. 63 с.
9. Сенча І. А. Педагогічні умови формування дослідницької культури майбутніх менеджерів у процесі фахової підготовки: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К.Д.Ушинського. О., 2008. 21 с.

10. Бугайчук К. Л. Мобільне навчання: сутність і моделі впровадження в навчальний процес вищих навчальних закладів МВС України. Інформаційні технології і засоби навчання. 2012. № 1 (27). URL: <http://www.journal.iitta.gov.ua> (дата звернення: 25.08.2018).
11. Куклев В. А. Становление системы мобильного обучения в открытом дистанционном образовании : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01. Ульяновск, 2010. 460 с.
12. Любченко В. В., Шинкарьук А.С. Метод построения учебной траектории в условиях мобильного обучения. *Вестник НТУ «ХПИ». Тематический выпуск: Информатика и моделирование*. 2011. № 17. С. 81–85.
13. Нестеренко О. А. Навчання іноземних мов з використанням мобільних пристроїв. *Збірник наукових праць третьої Міжнародної науково-практичної конференції «Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, лемі, перспективи»*. URL: http://ubgd.lviv.ua/konferenc/kon_ikt/Section6/Nesterenko.pdf (дата звернення: 25.08.2018).

References

1. Atamanchuk, Yu. M. (2008). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy samostiinoi roboty maibutnikh menedzheriv pidpriemnytskoi diialnosti v informatsiinomu navchalnomu seredovyshchi universytetu [Organizational and pedagogical conditions of individual work of future managers of entrepreneurial activity in the university's academic information environment]. Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy Cherkasy, 20.
2. Barma, O. (2014). Formuvannia informatsiinoi kultury studentiv-menedzheriv u ramkakh diialnosti bibliotek vyshchyykh navchalnykh zakladiv (na prykladi biblioteki Biloruskoho derzhavnoho universytetu kultury ta mystetstv) [Formation of the information culture of future managers in the framework of the libraries of higher educational institutions (the case study: the library of the Belarusian State University of Culture and Arts)]. *Visnyk of Lviv University. Edition: Library Studies and Information Technologies*, 9, 254–263.
3. Koval, T. I. (2008). Teoretychni ta metodychni osnovy profesiinoi pidhotovky z informatsiynykh tekhnolohii maibutnikh menedzheriv-ekonomistiv [Theoretical and methodical basis of professional training in information technology of future managers and economists]. Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, 46 s.
4. Koliada, M. H. (2004). Formuvannia informatsiinoi kultury maibutnikh ekonomistiv u protsesi profesiinoi pidhotovky [Formation of informational culture of future economists in the process of professional training]. Luhansk Taras Shevchenko national university, Luhansk, 20 s.
5. Konovalenko, N. V. (2010). Osoblyvosti rozvytku informatsiino-komunikatsiinoi kultury menedzhera [Features of the development of information and communication culture of a manager]. *Kultura i suchasnist*, 2. Available at : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/kis/2010_2/.
6. Loik, H. B. (2014). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh menedzheriv turyzmu zasobamy informatsiino-komunikatsiynykh tekhnolohii [Formation of professional competence of future managers in tourism by means of information and communication technologies]. Ternopil, 200.
7. Mazaraki, A. A., Tkachenko, T. I., Huliaieva, N. M., Kalynovska, L. Ye., Kuzmenko, L. I., Reshetnykova, L. M. (2011). Prohramy normatyvnykh navchalnykh dystsyplin pidhotovky spetsialista i mahistra haluzi znan 0306 «Menedzhment i administruvannia» [Training Programs of normative educational courses for specialist and master's degree in the field of knowledge 0306 "Management and administration"]. Kyiv national university of trade and economics, Kyiv, 359.
8. Osvitno-profesiini prohramy pidhotovky spetsialista, mahistra haluzi znan 0306 «Menedzhment orhanizatsii i administruvannia». Zbirnyk normatyvnykh dokumentiv (2011) [Educational-professional programs for specialists and masters degree of the field of knowledge 0306 "Management of organizations and administration". Collection of normative documents]. Kyiv national university of trade and economics, Kiev, 63.
9. Sencha, I. A. (2008). Pedahohichni umovy formuvannia doslidnytskoi kultury maibutnikh menedzheriv u protsesi fakhovoi pidhotovky [Pedagogical conditions of formation of research culture of future managers in the process of professional training]. Sous Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky, Odesa, 21.

10. Buhaichuk, K. L. (2012). Mobilne navchannia: sutnit i modeli vprovadzhennia v navchalnyi protses vyshchych navchalnykh zakladiv MVS Ukrainy [Mobile learning: the essence and models of introduction in the educational process of higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. Information technologies and teaching aids]. Information technologies and teaching aids, 1 (27). Available at : URL: <http://www.journal.iitta.gov.ua>.

11. Kuklev V. A. (2010). Stanovlenye systemi mobylnoho obuchenyia v otkritom dystantsyonnom obrazovanii [Formation of a system of mobile learning in open distance education]. Ulianovsk, 460.

12. Liubchenko, V. V., Shynkariuk, A.S. (2011). Metod postroeniia uchebnoi traektorii v usloviakh mobylnoho obuchenyia [The method of constructing an academic trajectory in the conditions of mobile learning]. Bulletin of the NTU "KhPI". Thematic issue: Computer science and modeling, 17, 81–85.

13. Nesterenko, O. A. Navchannia inozemnykh mov z vykorystanniam mobilnykh prystroiv [Learning foreign languages using mobile devices]. Collection of scientific works of the Third International Scientific and Practical Conference "Information and Communication Technologies in Modern Education: Experience, Laws, Perspectives". Available at : http://ubgd.lviv.ua/konferenc/kon_ikt/Section6/Nesterenko.pdf.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ФОРМИРОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ МЕНЕДЖЕРОВ В ПОСЛЕДИПЛОМНОМ ОБРАЗОВАНИИ

О.В. Бондар

Аннотация. В статье представлено определение информационной культуры менеджера, в соответствии с которой – профессиональное качество, характеризующееся, компетенциями в когнитивном, технологическом, ценностно-мотивационном и нравственно-правовом аспектах информационной деятельности и делает более эффективными получение, обработку, хранение и передачу информации при выполнении профессиональных функций. Охарактеризовано актуальное состояние формирования названного профессионального качества. Освещены типичные подходы, а также тенденции в формировании. Сделан вывод о том, что хотя формированию различных аспектов информационной культуры менеджеров уделяется должное внимание, недостаточной является подготовка к использованию ими «облачных» сервисов, а также индивидуальных мобильных устройств с дидактическими целями. В связи с этим, перспективным направлением совершенствования процесса формирования информационной культуры менеджеров в последипломной подготовке является повышение внимания к приобретению студентами практических умений использования цифровых мобильных устройств, а также «облачных» систем управления проектами и данными. При этом в процессе формирования информационной культуры, целесообразным является знакомство менеджеров организаций со свободным программным обеспечением, как альтернативой программному обеспечению, которое распространяется на платной основе.

Ключевые слова: состояние, формирование, информационная культура, менеджеры, последипломное образование.

INFORMATION CULTURE OF MANAGERS IN MODERN POST GRADUATE EDUCATION

O. V. Bondar

Abstract. The article deals with the information culture of manager defined as professional quality characterized by competences in the cognitive, technological, value, motivational and ethical aspects of information activity which makes the reception, processing, storage and transmission of information more effective in the process of professional activity. The current state of the formation of the professional quality under consideration is described. The typical approaches, as well as tendencies in its formation, are highlighted. It is concluded that although different aspects of the information culture of managers are being given due attention, insufficient attention is paid to “cloud” services and individual mobile devices with didactic objectives. In this

regard, the promising direction of the development of information culture of managers in postgraduate training is to increase attention to the acquisition of practical skills for using digital mobile devices, as well as cloud-based project management systems and data. At the same time, in the process of formation of informational culture, it is considered reasonable to introduce free software to managers as an alternative to software, which is distributed on a paid basis.

Key words: *state, formation, information culture, organization managers, postgraduate education.*

УДК 378.22 (410)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УНІВЕРСИТЕТАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Б.В. БРАЙКО, аспірант кафедри міжнародних відносин та туризму,

Хмельницький національний університет

E-mail: fmvdek09@ukr.net

Анотація. *У статті висвітлено питання використання досвіду Великої Британії щодо моніторингу та забезпечення якості професійної підготовки фахівців з національної безпеки. Здійснено аналіз нормативних засад забезпечення якості вищої освіти у Великій Британії, зокрема стандартів вищої освіти, процедури зовнішньої та внутрішньої експертизи та оцінки якості вищої освіти. Встановлено, що критерії оцінювання якості професійної підготовки фахівців з національної безпеки вимагають дотримання відповідності освітнім цілям та завданням, освітнім програмам, спеціалізації, професійного рівня викладацького складу. Врахування потреб студентів, турбота про збалансоване навантаження викладачів, трансформація змісту навчання – характерні показники для кожного критерію. Проте в центрі уваги залишається механізм контролю якості, форми та методи оцінки навчально-наукових успіхів та досягнень студентів, кваліфікація викладачів, якість управління та ефективність використання навчальних ресурсів. Практичний досвід Великої Британії засвідчив, що моніторинг якості професійної підготовки фахівців з національної безпеки проводять на основі анкетування базових знань (діагностування залишкових знань); тестування базових знань (контролю знань на початку навчання); поточного контролю (самоперевірки у вигляді тесту); підсумкового контролю (контролю якості засвоєних знань і навичок); анкетування після закінчення програми навчання (визначення рівня отриманих знань, якості змісту курсів); виконання наукового проекту або дисертації.*

Ключові слова: *якість, моніторинг, контроль знань, фахівці з національної безпеки, Велика Британія, освітній процес, вища освіта.*

Актуальність теми дослідження. В умовах зростаючої кризи у функціонуванні сучасних систем безпеки, а також поступовим утвердженням інформаційного суспільства і нездатністю багатьох країн сформувати систему національної безпеки адекватну типу цивілізації, зростає потреба у висококваліфікованих фахівцях з національної безпеки. Відповідно суспільство висуває нові вимоги до їхньої професійної підготовки. Аналіз якісних показників діяльності фахівців з національної безпеки свідчить про те, що в державі зберігаються, на жаль, негативні тенденції зниження їх професіоналізму та професійної компетентності, нерационального використання їхнього потенціалу, зниження мотивації до професійного розвитку, порушення принципу випередження професійної підготовки тощо. Саме тому наразі все впевненіше відбувається неформальне визнання того факту, що знання та компетентності фахівців з національної безпеки мають розумітися як стратегічні ресурси, необхідні для адекватного реагування системи національної безпеки на виклики сьогодення. Їх професійна підготовка має спрямовуватися на конструктивне використання набутих професійних та особистісних компетентностей, приріст знань, навичок та вмінь для удосконалення ефективності та результативності виконання посадових обов'язків. При цьому вкрай важливого значення набуває питання використання